22/07/2020

(Видео) – Митрополија црногорско-приморска: Влада само појачала утисак да јој се не може вјеровати

Саопштење за јавност

Цетиње, 22. јул 2020.г.

Српска Православна Црква у Црној Гори у протеклих годину дана има велики проблем са чињеницом да је у Скупштини Црне Горе усвојен Закон о слободи вјероисповјести, на начин да ова Црква није консултована на ”отворен, инклузиван и институционалан начин” како је то препоручивала Венецијанска комисија и друге релевантне међународне адресе. То је учињено без адекватне јавне расправе и без поштовања процедура уобичајних за доношење закона у овој држави. Поменути закон има претензију да мимо уставних одредби и других прописа ове земље црквену имовину преведе у државну својину. Поред тога, он је начињен и са намјером да преуређује статус и идентитет СПЦ у Црној Гори, а све у складу са неуставним настојањем владајуће партије, више пута јавно и недвосмислено објављене, да жели да формира неку своју ”државну цркву”.

И поред свега тога, Црква је своје бројне примједбе (најприје достављене Влади и међународним институцијама, у обиму од преко деведесет куцаних страна) свела на корекцију свега 6 од укупно 66 чланова, колико овај закон садржи. Ради добра и мира, ради највеће могуће сагласности свих у Црној Гори, подржали смо 90% овог и оваквог законског текста. Онда кад су започели наши мирни и молитвени протести вјерника и грађана и кад је већина православног црногорског становништва отворено и јавно подржала наш став око овог закона, ми смо пред Владу ЦГ изнијели такву компромисну формулацију која тражи измјену три члана која се тичу регистрације цркава и вјерских заједница, и још три која се тичу третирања власништва црквене имовине. Ова посљедња три (чланови 62, 63 и 64) представљају засебну тематску цјелину и обједињена су истовјетним анти-законским настројењем (кршењем важећих црногорских прописа и судске праксе) и непримјереним убацивањем својинско-правних тема у закон који се тиче вјерских слобода и људских права. Од првога дана кад је овај закон усвајан, па све до данас, било смо мишљења да је брисање сва три ова члана, и замјена бољом, правнички јаснијом и праведнијом формулацијом, минимум свих наших минимума по овом питању. Другим ријечима, опстанак било којег од поменута три члана, сматрамо, трајно би нарушио црногорски правни систем, и Православну Цркву дискриминисао у односу на друге цркве и вјерске заједнице.

Дакле, нити смо икада тражили по сваку цијену да цио Закон буде писан по нашем диктату, нити смо икада били против да се у Црној Гори, држави свих нас, ово питање на уставан и законски начин регулише. Са овим нашим ставом упозната је цјелокупна црногорска јавност, али и амбасаде угледних свјетских демократија, као и институције Европске Уније и Уједињених Нација.

Вјерујемо да је управо на препоруку и утицај међународних институција дошло до дијалога Владе и СПЦ у фебруару и марту ове године, упркос почетном ставу овдашњих властодржаца да се о усвојеном закону нема шта преговарати ни са ким, односно да се може дискутовати евентуално само о његовој примјени, али никако о промјени. Почетком марта 2020.г. ипак смо

имали понуду Владе да се прича и о промјени законског текста. Тада смо, на првом састанку тзв. експертских тимова, изнијели детаљну аргументацију у погледу брисања поменутих чланова (од 62 до 64) за коју је од стране представника Владе речено да је ”стручна и аргументована”. Ово значи да наши захтјеви по овом питању нијесу били ни антидржавни, ни неутемељени, већ крајње умјесни и, што је најважније, остварив. Владини експерти су тада примили к знању наше примједбе, и обећали да ће нам на њих одговорити цивилизовано, благовремено и написмено, како смо их и ми њима доставили.

Јако је важно нагласити да том приликом, а ни раније код самог изгласавања Закона, није било помена о проблематичности друга три наша предлога о измјени чланова који третирају питања регистрације. Напротив, речено нам је како ту нико не види неко велико питање – што смо разумјели као природан став. Јер, прије свега, обавезу регистрације за СПЦ у Црној Гори (као традиционалну и вјековну Цркву на овим просторима нијесу предвиђали ни претходни црногорски закони, а друго – регистрација није једина и искључива форма потврде правног статуса неке цркве или вјерске организације у модерној држави, и то зна цио цивилизовани свијет. Али, без обзира на све то, Црква је Влади ЦГ доставила умјесан предлог како да се утврди правни статус Митрополије и свих епархија СПЦ у Црној Гори, који је близак претходним законским рјешењима, и који показује да никада нијесмо бјежали од евидентирања (пријављивања) своје дјелатности пред државним органима.

Услиједила су четири мјесеца потпуног ћутања од стране Владе. Од марта до маја, то ћутање донекле можемо да оправдамо трајањем епидемије, иако, с обзиром на важност теме, никако нам није објашњива тотална обустава комуникације са Владом по овом питању. Техничких могућности је свакако било, али одговора Владе није било. Ово нам је још чудније ако знамо да смо састанке од јуче и прекјуче водили у много тежим епидемиолошким условима него што су били у марту и априлу кад је дијалог прекинут. А додатно оптерећење за Цркву причињава чињеница да смо се званично обратили Влади 11. маја, са позивом на наставак преговора – и до прије неки дан, није било никаквог одговора. Морамо се сјетити да је таква била пракса ове власти и током 2019. године, када су мјесеци пролазили у потпуном ћутању и обустави комуникације.

Незванични састанак двојице наших архијереја са предсједником и премијером Црне Горе, боље и да не помињемо, јер је он више протекао у тону расправа о статусу Цркве у Црној Гори (чиме смо још јаче утврђени у

ставу да државни врх има антиуставна настројења), него у разговору како да довршимо преговоре о Закону (који, за разлику од претходне, јесте тема у ингеренцији државних власти). Тадашња наводна понуда да се примјена Закона обустави до одлука Уставног суда или касније Суда у Стразбуру, је вишеструко неутемељена и унијела нам је додатни осјећај несигурности јер: нити Устав дозвољава могућност обуставе дјеловања већ изгласаног Закона; нити је правно извјесна околност одлука Уставног суда (нема јасног рока ни за почетак ни за завршетак његовог дјеловања) који тренутно ради у в. д. стању; нити Суд у Стразбуру дејствује прије него што се Закон почне примјењивати. Дакле, нуђено нам је нешто што нити је реално, нити је самим тим спроводиво.

Нашу објаву да послије Петровдана не желимо преговоре, упутили смо само и једино из разлога што ни тада ни данас нијесмо жељели, да након толико времена стрпљења, чекања и спремности на разговоре – све добије контекст предизборних активности владајуће партије. И данас сматрамо да је то један принципијелан став. Ипак, и поред свега тога, на позив из Владе смо се одазвали, иако је термин за разговоре био вишеструко непримјерен, како због поменутог политичког контекста, тако и због све горе здравствене ситуације (која је, подсјећамо, Влади била разлог за четвoромјесечну и једнострану шутњу). А да не говоримо о негодовању великог броја вјерника зашто се под таквим условима уопште прихвата тај позив.

Међутим, вјерни дијалошком и љубавном бићу саме Цркве, узимајући у обзир и најмању могућност да до неког договора ипак дође, пошли смо на разговоре. Надали смо се да нас чека барем наставак онога што смо обуставили у марту. На нашу велику жалост, грдно смо се преварили.

Као да никада ништа нијесмо причали о суштини наших примједби на 6 проблематичних чланова Закона, дочакао нас је предлог да се од фамозна три члана (62 – 64) мијењају само два!? Иако је свакоме јасно да је тај синопсис три антиуставна члана неодвојив, и да задржавање бар једног у изворном облику обесмишљава било какву промјену друга два. То смо исцрпно образложили владиним експертима у обје фазе разговора и сва стручна јавност зна о чему се ту ради. Ни на нивоу принципа, а ни на нивоу практичне употребе оваквог закона у судској пракси, Цркви није прихватљиво да остану формулације записане у одредбама члана 62. Само неко крајње неупућен у тему, а људи из Владе то нијесу, могао би да каже или пита ”Зар Вам је мало што смо промијенили ова друга два члана”? Прописивање ”државне својине” над објектима који су законски уписани на ”треће лице” (у

овом случају Цркву), тек тако, законским указом – јесте шамар црногорском законодавству, али и самој Цркви – који нас је и извео на улице, и који не можемо превидјети због намјере Владе да нам половично услиши остале примједбе. И то није никаква ”накнадна памет” или још мање инат – него наша примједба записана на амандману достављеном Скупштини, још у децембру прошле године! Суштина је сљедећа: црквену имовину нећемо отимати онако брутално како смо најприје изгласали у скупштини, али остајемо при основној намјери да је отмемо. Црква сада има већу комоцију на судовима, али ће судови и даље судити по закону који тврди да је некада било – нешто што никад није било!

Али, то би све, можда, могао бити предмет даљих преговора и разговора са неким добронамјеним партнерима, да нас није дочекао захтјев у форми ултиматума ”Ове наше корекције, на које смо пристали – добићете ако се региструјете”!! Баш тако су наступили из експертског тима Владе, на почетку састанка 20. јула.

Прва, од 4 тачке нашег ”Предлога о измјенама и допунама Закона” односи се на измјену члана 24. Тај члан прописује регистрацију, безмало као обавезу за цркве и вјерске заједнице – док ми у предлогу нудимо евидентирање као једнако признату и препознату правну тековину цивилизованог свијета. С обзиром да је мотив наших састанака управо био разматрање простора за промјену законског текста, а никако за безусловну примјену законских одредби – то смо доживјели као нарушавање самог духа нашег састајања и преговора. Садржајно гледано, ни овај Закон, овакав какав је – не предвиђа обавезу ничијег регистровања, нити је појам обавезне регистрације био познат Цркви у ранијим рјешењима црногорског законодавства, иако премијер погрешно тврди да је то била обавеза по претходном закону у којем уопште није ни постојао појам регистрације. Да је постојала обавеза пријаве већ постојећих вјерских заједница, не би се ваљда чекало све до 2010. године да се тако нешто затражи од Митрополије и епархија СПЦ, Римокатоличке Цркве и Исламске заједнице**.** Напротив, могућност (а никако обавеза) регистрације јесте цивилизован институт правне и демократске државе, а овакво условљавање обавезном регистрацијом, јесте само и једино, потврда нама хришћанима – свештенству и вјерном народу, да је ова власт непоколебљива у прогону Цркве и настојању да од ње начини неку државну институцију. А то доживљавамо као атак на секуларно устројство земље, записано у њеном највишем правном акту.

Народски речено и да сваком буде јасно: држава хоће да нас упише и

третира као јучерашње, иако смо давнашњи. А тако јучерашњи немамо рашта доказивати да смо ми они који су вјековима градили и одржавали црквену имовину у Црној Гори. Наравно – све се то доказује на суду, али зашто нам ова власт, пред државним судовима и шалтерима, прекраја крштеницу? Води ли то објективном и праведном суђењу или превари? Примјеном сада важеће одредбе члана 24. и довођењем Цркве у ситуацију да ”правно постоји” од дана регистрације, односно да она нема правни континуитет са претходним временом, доводи се у несигурност и она црквена имовина настала послије 1918.г. На тај начин та би имовина представљала тзв ”ничије ствари” и по том основу могла би да пређе у државну својину, нарочито пред неким необјективним судом.

Регистрација се захтијева само од Митрополије и осталих епархија СПЦ у Црној Гори, док ће све остале постојеће Цркве и вјерске заједнице (Надбискупија барска, Бискупија которска, Мешихат Исламске заједница, Јеврејска заједница, као и двадесетак других) бити уписане у евиденцију већ постојећих вјерских заједница, а не у регистар. Митрополија и све остале епархије траже само оно што припада и другима – да буду уписане као већ постојеће у евиденцију, а не у регистар, као да се изнова правно рађају.

Залажући се за једнакоправност свих грађана ове земље и подржавајући грађански карактер црногорског друштва и миран суживот свих њених грађана, Митрополија и остале епархије Српске Православне Цркве, будући вјерске установе које окупљају убједљиво највећи број вјерника Црне Горе, не желе ништа више права него што их имају остале Цркве и вјерске заједнице. Оваквим Законом о слободи вјероисповијести то није и не може бити обезбјеђено. Православна Црква и њени вјерници ће бити грубо дискриминисани.

Такође, нетачне су тврдње премијера да је наша Црква избјегавала своје обавезе пријављивања боравка једног броја свештеника, монаха и монахиња који нису држављани Црне Горе, као и пореских обавеза. Истина је, наиме, да су управо државни органи незаконито ускраћивали боравак свештенству и монаштву, што је безброј пута доказано пред судовима ове земље. Што се пореза тиче, треба знати да је Црква уплатила огромне суме пореза свих ових година (пореза на непокретности, пореза на промет непокретности, ПДВ-а, царина…), као и ПИО и здравствених доприноса. То што постоје одређени дугови за личне доприносе није само проблем Цркве већ многих, па и државних, установа при којима ради већи број људи.

Однос према правном поретку ове државе, који је данас проблематизовао и

потпредсједник Владе, Српска Православна Црква је показала још у првим данима након референдума одржаног 21. маја 2006. године, када је, подсјећамо, Свети архијерејски Сабор СПЦ, већ 26. маја донио одлуку да, управо поводом обнове државности, потврди да Православну Цркву у Црној Гори сачињавају епархије Српске Православне Цркве које дјелују у Црној Гори, а да њихови архијереји сачињавају Епископски савјет. Та одлука је већ 1. децембра 2006. године, од стране тих архијереја, предата на руке тадашњем предсједнику Црне Горе Филипу Вујановићу.

Из свега наведеног, закључујемо, да су јучерашње премијерово и данашње потпредсједниково набрајање ”бројних уступака” и ”крајњих линија компромиса” само један велемајсторски маркетиншки трик, на који – бар ми у Цркви – не можемо да насједнемо. Јер све ово побројано свједочи о политици монолога код владајуће партије; о дијалогу који се, на једвите јаде, врши под разноврсним притисцима, а не од срца и не искрено; и онда о – самим тим – неупотребљивим и половичним рјешењима, на која, најстарија институција овог друштва не може пристати, јер је постојала и у вријеме знавенијих законодаваца од ових данашњих, па није пристајала да поништи саму себе. Укупно узевши, у свим овим преговорима, Влада не само да није дала додатне гаранције за сигурност правног положаја Цркве, већ је својим дјеловањем и невјештим приказивањем чињеница, само појачала утисак свештенства и народа да јој се ништа не може вјеровати.

Из Митрополије црногорско-приморске

— mitropolija.com